

**A TÁRSADALMI MUZEUM KI-
1918. ADVÁNYAI 40 SZ.**

**EGÉSZSÉGES MAGYARC ALÁDNAK
SOHA MAGVA NE SZAKADJON**

ÁRA 30 FILLÉR

Egészséges magyar családnak soha magva ne szakadjon!

— *Fajegészségügy értekezés.* —

Írta: HOFFMANN GÉZA,
az Országos Hadigondozó Hivatalhoz beosztott cs.és kir. konzul.

A természet legnagyobb mesterünk. Régi mondás ez, mégis kell szívlelnünk. A természet örök törvényeit legjobban megértette és csodálatraméltóan hasznosította az ember, a mikor növénytermesztéshez és állattenyésztéshez fogott. Azáltal; hogy csak szép magot használt vetőmagul, hogy a leghasznosabb állatokat párosította, a silányakat pedig kizárta. a szaporodásból, sikerült neki a kezdetleges fajtákból szebbnél-szebb nemesített állat- és növényfajtákra szert tenni. Mily óriási a különbség például a kutya és a szarvasmarha különböző fajtái között, mily eltérőek például a különféle alma- és körtefajok! Ezek a különbségek nem mind voltak meg eredetileg; mindez a céltudatos tenyésztésnek az eredménye.

Mi a tenyésztésnek, a faj nemesítésének alapja? Elsősorban az átöröklés vagyis az a jelenség, hogy a szülők tulajdonságai az utódokban visszatérnek. Él ez a tudat a magyar nép lelkében is és kifejezést talál a közmondásban: nem esik az alma messze a fájától. Úgy lehet a fajt nemesíteni vagy legalább is az elsatnyulástól megóvni, ha csak a javát engedjük tovaszaporodni, hogy ezáltal a jó tulajdonságú utódok száma a következő nemzedékben minél nagyobb legyen, — a satnyákat pedig kirekesztjük a szaporodásból, nehogy ezeknek előreláthatólag satnya utódai a fajt elrontsák. Természetesen szó sem lehet arról, hogy a növénytermelésben és az állattenyésztésben használt tenyésztési eszkö-

zöket az emberre egyszerűen átvigyük. Nem akarunk oly messzire menő intézkedésekkel kísérletezni, mint például az amerikaiak, kik a satnya embert (elmebajost, nyavalyatoróst, megrögzött gonosztevőt stb.) egyszerűen termékeltetik. Ugyanis számos északamerikai állam törvényt alkotott, mely az ilyen embereknek termékeltetését előírja. Néha kiherélésről van szó, többnyire azonban egyszerű veszélytelen műtétről, amit vazektómiának neveznek. Mi hangosan tiltakozunk az ellen, hogy az embert azonosítsuk az állattal. De ép oly hangosan kell követelni, hogy *mindaz megtörténjék magyar fajunk erejének megtartása érdekében, ami az emberi méltósággal összeegyeztethető, vagy annak éppen folyománya.*

Az emberi fajok ezernyi veszélynek vannak kitéve, amelyek elsatnyulásukat okozhatják. Itt van például a *háború*, mely a népességnek éppen a javát pusztítja, míg a gyengét, a betegeset és a gyávát megkíméli. A jövő nemzedékben hiányzanak majd a harctéren elesettek gyermekei, a gyengék utódainak arányszáma pedig megnövekszik. Egyáltalában jegyezzük meg: ha valaki meghal, akkor a népesség szempontjából nemcsak az az egy ember vész el, hanem sírba viszi az ő meg nem született ivadékainak beláthatatlan sorát is. Nem annyira az egy emberért kár, mint inkább azért a sok-sok emberért, aki annak az egy embernek halála miatt most már meg sem születhetik.

Leonidász a spártai hadvezér például, a thermopylei szorosnál a perzsák ellen vívott önfeláldozó ütközetben harcba vitte a családapákat, de hazaküldte a nőtlen ifjakat. Miért? Azért, hogy ezek az ifjak, kiknek még nem voltak utódaik, el ne pusztuljanak, hanem hogy hazatérve családot alapítsanak.

A háborúéhoz hasonló káros következményekkel jár a tömeges *kivándorlás*, mely a legerősebb férfiakat viszi el, míg a gyöngéket, betegeket az amerikai kormány elutasítja.

Hatalmas népek mentek már tönkre fajrontó behatások következtében, mert nem használ a tudás, a vagyon, ha nincsen testében-lelkében egészséges és kellő számú ember, aki ezt a kultúrát észszerűen tudja használni és megvédeni. A régi Rómában, mely a világnak leghatalmasabb nemzete volt, a legjobbak elestek, vagy korlátozva gyermekeik számát, lassan-

ként kihaltak úgy, hogy a megmaradt rabszolgalelkű népeség nem tudta függetlenségét megvédeni. Minden oldalról betört az alacsonyabb műveltségű ellenség és tönkretette a világ urát, Rómát,

A népek olyanok, mint a családok. A család is virágozik nemzedékről-nemzedékre, ha jó anyagból való és sikeresen védekezik fajrontó behatások ellen. De előbb-utóbb tönkremegy, ha beteges szülők házasodnak össze, vagy ha szeszszel, vérbajjal elrontják szervezetüket és silány utódokat hoznak világra. A vagyon, a tudás a családot nem óvja meg a bukástól, mert éppen a jobb módra törekvő családban fordul elő leggyakrabban, hogy annak magva szakad nőtlenség vagy kevés ivadék következtében. Ha a régi krónikákat lapozgatjuk, akkor azt látjuk, hogy a régi gazdag, hatalmas családok majdnem kivétel nélkül kihaltak már; minél gyorsabban gazdagodott meg a család, annál gyorsabban megy tönkre.

Az *átöröklés* törvényeit a tudomány csak a legújabb időben kezdi rendszeresen tanulmányozni és sok-sok évi munkára van még szükségünk, hogy ezen a téren tisztán láthassunk. Tudjuk azonban már igen sok esetben a magyarázatát például annak, miért különböznek a rokoni hasonlóság daczára a család egyes tagjai egymástól. Ha tehát a szülő és gyermeke tulajdonságai elütnek is néha egymástól, ez nem bizonyít az átöröklés ténye ellen. Ismerjük igen sok tulajdonságnak átöröklési törvényét is, úgy, hogy hozzávetőleges valószínűséggel, néha egészen bizonyosan meg tudjuk állapítani, vajjon ezek a tulajdonságok az elvárható gyermekekben visszatérnek-e majd. Ha például mind-a két szülő szőke, akkor a gyermekek is mind szőkék. A barna hajszyinre való hajlandóság átöröklése már nem ilyen egyszerű. Általában véve az átöröklési törvények nagyon bonyolultak és megértésük hosszas előtanulmányokat kíván, miért is részletekbe itt nem bocsátkozhatunk.

A gyermek nem egyszerű keveréke, összetétele a szülői tulajdonságoknak. Hol az egyik, hol a másik tulajdonság ölt testet az ivadéokban. De vannak tulajdonságok, melyek semmi összefüggésben nincsenek az átörökléssel, hanem csupán a *külső környezet* behatásai. Ezek a *szerezett* tulajdonságok, amelyek az utódokra nem szállnak át. Ilyenek például a testi

sérülések, tehát a harctéren szerzett sebek is, melyek az utódok minőségét semmiképen sem rontják. A kutyának is hiába vágjuk le a farkát, a kölyökkutyának csak negyven mindig a természetes hosszú farka. A juhászatokban az anyabárányok farkát még szopós korukban le szokták vágni; ezeknek az ivadékaik mégse jönnek soha farktalanul világra.

Épp így az emberek között évezredek óta el van terjedve az a sajnálatos szokás, hogy a függő-viselés céljából a lányok füleczipóját — legtöbbször már csecsemőkorban — átfújják; mégis az ő gyermekeik mind ép füllel születnek.

Nagyon nehéz gyakran megállapítani, hogy mely tulajdonság alapul veleszületett hajlandóságon és melyik viszont külső behatáson. Látjuk ezt például a növényvilágban is: silány a rossz fajtájú növény, de a legjobb fajtájú növény termése is rossz lehet káros külső behatások, pl. rossz időjárás következtében. Ilyen az ember is: a nevelés, a példa, a környezet javíthatja, vagy ronthatja. Az ember olyan mint a szobor: a szobornak a minősége függ az anyagtól, de függ a külső megműveléstől is. Szétomló anyagból nem lehet szép szobrot készíteni, de viszont a becses márványból sem lesz szobor, ha ügyetlenül össze-vissza ütögetjük. Az embernél, hogy értékes legyen, szükség van veleszületett jó szervezetre, de ép oly szükséges a jó, egészséges, erkölcsös külső környezet is. Ha nincsen meg a jó hajlam, akkor nem használ a jó nevelés, oktatás sem. Aki buta, azt hiába tanítjuk. Ahol nincs, ott ne keress.

Mivel az egyes embernél sok függ a véletlentől, gyakran nem tudjuk megállapítani, mint mondtuk, hogy mely tulajdonság alapul átöröklődő, veleszületett hajlandóságon, és melyik viszont külső behatáson. Ha például valaki vézna, beesett mellű, ennek oka lehet az egészségtelen környezet, ami-ben az illető élt és növekedett; de lehet a gyöngeség veleszületett és átöröklődő hiba is. Hogy tisztábban lássunk, ne csupán az egyes embert figyeljük meg, hanem nézzük *egész családjait*. Ha valamely tulajdonság a családnak több tagját jellemzi, akkor valószínűbb, hogy az átöröklődött és az utódokra vagy azok egy részére is átszáll. Ez fontos dolog: az ember faji értékének megállapításánál vegyük szemügyre egész családját, minél több vérbeli rokonát. Gyakorlati értéke ennek

a házasságkötésnél van. Igyekezünk egészséges családból származó házastársat keresni, hogy gyermekeink egészségét, családi boldogságunkat, családjuk virágzását biztosítsuk. Persze egészen pontos ítéletet csak orvos mondhat, azért igen jó szokás *az orvos véleményét megkérdezni a házasságkötés előtt*, úgy a magunk, mint jövődöbeli élettársunk egészsége felől. Amerika és Svédország ezt már törvényben is kimondotta, és megtiltja a házasságkötést az oly embernek, akitől az orvos véleménye szerint előreláthatólag satnya gyermekek származhatnak.

Az utódok testi-lelki épségét leginkább veszélyeztetik a nemi bajok és a szeszes italok.

Régebben, mikor a *nemi baj* jelentőségét még az orvostudomány sem ismerte eléggé, nagyon is könnyen vettük ezeket a betegségeket és azt hittük, hogy ha a betegség külső jeleit el tudjuk tüntetni, mint amilyenek a kiütés, gennyes váladék képződése stb., akkor már minden rendben van. Most már tudjuk, hogy ezeket a betegségeket alaposabban keli gyógyítani, mert a külső jelek eltűnése dacára a baj a belső szerveket még évekig is rombolhatja. Es a borzasztó a dologban éppen az, hogy a betegség nemcsak azt sújtja, aki a betegséget szerezte, hanem az ivadékát is; beteges, vézna, hülye, nyavalyatörős (epileptikus) gyermekek származhatnak tőle, vagy pedig teljesen magtalaná teszi a megbetegedett egyént. Nőnél a baj gyakran elvetélést, koraszülést vagy fájdalmas, veszélyes szülést okoz. Milyen nagy felelősség az, hogy egyetlen könnyelmű lépés nemcsak saját egészségünket teheti tönkre, hanem ártatlan gyermekeinket, unokáinkat is szerencsétlenné teszi. A biblia mondása, hogy az apák bűneiért az utódok heted ízigen bűnhődnek, így válik valóvá. Viszont annak, aki beteggé lett, elcsüggednie nem szabad, mert célszerű kezelés mellett a baj gyógyítható, teljesen gyógyítható. De feltétele a sikernek, hogy rögtön jó orvoshoz menjünk, mihelyt a bajt észrevettük, és hogy a tanácsát mindenben pontosan kövessük. Az ilyen kezelés néha nagyon sokáig tart és bizony hónapok, sőt évek is eltelhetnek, amíg a betegnek házasodnia vagy házastársával érintkeznie szabad. A legnagyobb lelketlenség és bűn ilyen beteg állapotban egészséges *nőt* megfertőzteni, vagy betegséggel terhelt gyermeket

világra hozni a biztos szenvedés prédájára. Óvakodjunk kuzslóktól, vagy akár újságok hirdetéseiben dicsért kezelési módoktól, mert teljesen tönkre tehetjük magunkat.

A másik baj, ami nemcsak a magunk, hanem az ivadéaink egészségét is veszélyezteti, *a szesz ital*. A tapasztalat a legszomorúbb példákkal szolgál, és ezerszámra gyűjtötték össze a kutatók az olyan családok adatait, amelyekben az elmebaj, gyengeelméjűség, a tüdővészre való hajlandóság és sok más baj arra vezethető vissza, hogy az apa vagy nagypapa vagy más előd szesz italal ártott a szervezetének és beteges, satnya utódok származtak tőle. A tudomány a szesznek ezí a romboló hatását kísérletekkel is igazolta. Allatoknak csekély adag szeszt adtak, és vézna utódok születését ügyelték meg. Vagy növényeket oly vízbe tétel, melybe egészen kevés szeszt kevertél; es az eredmény a növény elsatnyulása volt,

Aki tehát szervezetét könnyelműen tönkre teszi, mert a kísértésnek ellentállani nem tud, az nemcsak saját személye ellen vétkezik, hanem bünt követ el felesége, ivadécai, hazánk és magyar fajunk ellen is. A fajegészségtan, mely magasabb erkölcsöt hirdet, azt hirdeti, hogy az egyes embernek házasága és szaporodása nem magánügye, amibe senkinek beleszól, mi nem szabad, hanem tájunknak közös érdeke, hogy az egészséges családnak magva ne szakadjon, vagy az utódok el ne satnyuljanak. Mert ha nem vagyunk elegen vagy ha népünk elgyengül, okvetlenül elnyel bennünket az az ellenséges néptenger, mely a német kivételével észak, kelet és dél felől körülvesz, mini ahogy szolgaságra, jutott eddig minden hanyatló, az uiónemzedékekkel nem törődő nép. *Azoknak, akik magukat egészségeseknek., életerősöknek érzik, azoknak kell, hogy a legtöbb gyermekük legyen,* hogy a jövő nemzedékben az egészségeseknek, életrevalóknak minél száinosabb ivadéka legyen és kiszorítsa a gyengék, életuntak kevés szánni utódját. Ennek így kellene lennie. Sajnos, ma nincs így. Gyakori jelenség, hogy éppen a nem kívánatos csoportoknak van sokkal több gyermekük, mint az erőteljeseknek. Ép testű, ép lelkű embernek át kell éreznie, hogy a legnagyobb csapás az erőteljes családnak a kihalása: a legnagyobb boldogság pedig az a ludat, hogy testünk, vérünk

ivadékainkban tovább él. Ha az egyes embernek meg is kell halnia, a család földi értelemben örökké él.

Kevés ember van vagy talán nincsen is, aki az életben minden földi vágyának látná a teljesülését. De lia testben lélekben egészséges gyermeke, utódja van elegendő számban, akkor biztosra veheti, hogy *családja valamikor jobb sorsba jut és hogy ivadékában valóra válnak a legszebb álmai, óhajtott vágyai, talán hamarább, mint gondolna* Akik nagyot teremtettek, akik népeket vezettek, akik a világ sorsát intézték, azoknak ősei régebben vagy nem is éppen régen szintén a nép nagy tömegében azok átlagos színvonalán éltek, és tehetségükkel, testi-lelki erejükkel emelkedtek fokról-fokra, hol gyorsabban, hol lassabban. A gyors emelkedés ritkán vált be, amennyiben többnyire bukás követte a dicsőségei, de az életerős családnak lassú, alig érezhető emelkedése nem zedékről-nemzedékre biztosította a család hosszú virágzásai-Előbb-utóbb minden egészséges családra rákerül a sor, hogy földi vágyai teljesedjenek. Ha tehát a család nem él fényes anyagi viszonyok között, ha nem emelkedik még fölfelé, az ne csüggesse el azt, aki szereti ivadékát, családját, és gyér mekeiben látja saját élete folytatását. De reménységét méltán elveszítheti az az ember, akinek törzse gyermektelenségben vagy kevés gyermekűség következtében kihal; aki szervezetéi úgy tönkre teszi, hogy ivadékai elsatnyulnak; aki gyermekeit úgy neveli, hogy azok bűnnek, kísértésnek válnak martaié kává. Félreértés elkerülése végett újra kell hangsúlyozni, hogy a szerzett sérülések pl. a háborúban ért sebesülések, az utódok egészségének nem ártanak.

A legnagyobb földi boldogságot a *család* nyújtja. A családi érzés mélyen bele van oltva természetünkbe. Már az állat is él-hal családjáért, kölykeiért. A családi kötelekek lazulása mindig az elsatnyulás, a közeli bukás jele; kihalnak az egyes családok és megfogy, elgyengül az egész nép. Keresünk kell tehát mindazt, ami a családot, erősíti es a számos gyermek egészséges felnevelését lehetővé teszi. Nem pénz kérdés ez, mert manapság éppen a bőség, a jómód az, amivé! kevés gyermekűség jár; a világ bármely részében is vizsgáljuk a kérdést, mindenütt azt látjuk, hogy a jólét nagysága és a gyermekek száma ma fordított arányban áll egymással

Persze nem következik ebből, hogy a gyermekek nagy száma kedvéért most már ne törődjünk a jóléttel, hanem igenis oly megoldást kell keresnünk, mely a jobb módra való egészséges törekvést összeegyezteti a család virágzásával. Nem terjeszkedhetünk itt ki arra a sok intézkedésre, melyet a társadalom és az állam ennek a szép czélnak az érdekében megvalósíthat.

A legfontosabbak egyike, amire az egyes ember rászánhatja magát, a *lakóhely* kérdése. Aki elhagyja otthonát, a falut vagy a kisvárost, hogy a nagyvárosban keresse boldogulását, az — ami saját személyes boldogulását illeti — bizonytalan jövőnek néz elébe, de majdnem bizonyos, hogy jövőendő családjának megfogyását, sőt talán kihalását is okozza vele. Mert a mai nagyváros nem kedvez a családi életnek. Annyi tény, hogy a nagyvárosba költözött családok előbbutóbb kihálnak, és ha megtiltanák a falusi népnek a városba való vándorlását, a nagyvárosok hamar elnéptelenednének. A lakástól különben is függ a gyermekek boldogulása, mert a zsúfolt tömeglakásban a gyermeknek egyszerűen nincs helye. Ha már nagyvárosban kell laknunk, válasszunk a sok emeletes bércaszárnya helyett külvárosi, lehetőleg kertes kis házat. Falun pedig törekedjünk a lakást tisztán tartani, jól szellőztetni.

A gyermekek egészséges nevelésének első kelléke a *helyes csecsemőápolás*. A férfinak, aki szereti családját, éppen úgy kell érdeklődni gyermeke ápolása iránt, mint a nőnek, és oda kell hatnia, hogy felesége hagyjon fel avval a sok rossz szokással, babonával, mely éppen a magyar csecsemőket ezrével gyilkolja. Az ember el sem tudja képzelni, hogyan is alakulhatott ki a tősgyökeres, egészséges magyar népben olyan sok ferde nézet és szokás, mely a csecsemőápolást nálunk jellemzi. Mindenféle nehéz — már mint a gyermek gyomrának nehéz — ételt adnak annak a kényes szervezetnek, melynek az első 7—8 hónapban az anyatejen kívül egyebet kapnia nem szabad, hogy egészséges maradjon. Nagyon rossz okoskodás az, mely azzal válaszol, hogy hiszen apáink és anyáink sem csinálták másképp, tehát az ilyen szokásnak jónak kell lennie. Igen ám, de oly nagy pusztulással, akkora csecsemőhalálozással is fizetett és fizet most is a magyar nép, amekkorát más népnél alig találunk.

Reá kell mutatnunk arra a fontos szerepre is, melyet a *szigorú vallás-erkölcsi felfogás* a faj boldogulásában játszik. Az erkölcsök lanyhulásával kezdődik a hanyatlás. A családi kötelék meglazul, a nemi baj és a szeszes ital kezdi romboló munkáját, az önzés lehetetlenné teszi a sikeres együttműködést. Csak az a család, csak az a nemzet boldogul, mely kötelességérzetre támaszkodik, beleértve azoknak a kötelességeknek az átérzését is, melyekkel gyermekeinknek tartozunk.

Végre még megemlítjük a faj kérdésének egy másik részét. A népek olyanok, mintha nagy-nagy családok lennének. Közös ősoktól származnak, tagjaik, nagy része egymással származás és gyakori összeházasodás révén rokonságban, persze többnyire nagyon is távoli rokonságban van. Ezért valamely nép legtöbb tagja többé-kevésbé hasonlít is egymáshoz, testben és lélekben, ami azonos szokásokban, hasonló vágyakban is nyilvánul. Nem esik messze az alma a fájától. Vegyünk például könnyen látható ellentétet szemügyre: a fekete bőrű szerecsenek hasonlítanak egymáshoz és a magyarral senki őket össze nem tévesztheti. Az európai és a legtöbb ázsiai népfajok között persze ekkora különbségek nincsenek, de az egyes népek mégis különböznek egymástól; viszont vannak népek, melyek most már ugyan külön élnek, de réges-régi időkben, mielőtt elváltak egymástól, közös származásúak voltak és még most is hasonlítanak egymáshoz. Ezek rokon népek, melyek a természet rendje szerint egymásra vannak utalva. Mi magyarok sem állunk egyedül a világon. Tudjuk, hogy valamikor Ázsiából, Turánból indultak el Európába a magyarok ősei, és ugyancsak Turánból származnak más népek is: a bolgárok, törökök, finnek és Ázsiának sok, most még szunnyadó, orosz rabságban görnyedező népe. A túrán népek tulajdonképpen csak a legújabb időben ébredtek rokonságuk tudatára, hiszen a múltban nem ritkán ádáz ellenségként állottak egymással szemben, például a magyar és a török. A jövő talán valóra váltja ezeknek a hatalmas rokon népeknek kézfogását, egymás támogatására, szebb jövő kiküzdésére, mint ahogyan már ebben a háborúban is válllvetve küzdött magyar, bolgár és török. A kezdeményezés joga a magyarságé, mert a magyar nép éne ei az újkorban a legmagasabb kultúrát a túrán népek között. H.; sok is az ellenségünk, mégsem állunk egyedül, bár; izo-

nyos, hogy legveszélyesebb a helyzete a nyugatra messzire elvándorolt magyar népnek.

Mindenki tartsa kötelességének az olyan eszmék hirdetését, melynek célja a család és közvetve a magyar faj virágzása. Katonáink eleget tettek kötelességüknek a harcztéren a magyar faj boldogulása érdekében; egészítsük ki most már a fegyveres munkát erőteljes fajfenntartó gondolatok hirdetésével, nehogy a békében elveszítsük azt, amit a magyar hősök most és ezer év óta a harcztéren kivívtak. Mert a népek nemcsak háborúban bukkhatnak el, hanem ^elsatnyulhatnak, megfogyhatnak a békében is és ennek veszélyét éppen az újkori kultúra rejti magában.

Adja az Ég, hogy egészséges magyar családnak soha magva ne szakadjon, hogy a magyar faj ezentúl is megállja helyét a népek versenyében!